

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Tư, ngày 04/03/2026.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 359: Đoạn trừ ngạo mạn mới có tâm cung kính

Ngạo mạn là tập khí phiền não nghiêm trọng, cản trở ta học hỏi từ thiện hữu tri thức. Nó khiến ta luôn tự cho mình giỏi hơn người khác. Tâm lý này gần như ai cũng mắc phải, thậm chí có người còn ngạo mạn cho rằng thiếu mình thì mọi việc bất thành, từ đó luôn dương dương tự đắc. Thế nhưng thực tế, vắng họ mọi việc vẫn tốt đẹp, đúng như câu tục ngữ: *“Không có mợ thì chợ vẫn đông, không có mợ thì chợ không không bữa nào”*.

Hòa Thượng thường nhắc đến cụm từ: *“Tự dĩ vi thị”* tức là tự cho mình là người trung tâm, tự cho mình là người không thể thiếu. Đây chính là tâm bệnh nghiêm trọng!

Hòa Thượng nói: ***“Trong Lễ ký, câu vừa mở đầu là ‘Ngạo bất khả trường’ – tức là ngạo mạn không để thêm lớn. Câu nói này là của nhà Nho, cũng là cách hàng phục phiền não. Còn nhà Phật chúng ta muốn thoát tam giới, muốn ra khỏi luân hồi thì nhất định phải phục, phải đoạn phiền não! Phiền não từ đâu mà sanh khởi? Từ tập khí ngạo mạn mà sanh khởi. Cho nên, tu học Phật pháp, việc trước tiên là phải đem tập khí ngạo mạn đoạn tận. Sau khi đoạn dứt tập khí ngạo mạn rồi mới có tư cách học Phật.”***

Người ngạo mạn học Phật thì chỉ gieo một chút nhân duyên thiện lành với Phật pháp, chứ chưa thể có thành tựu ngay. Trong các đồng tu học Phật ngày nay, một số người được làm trưởng tràng, trưởng nhóm, trưởng khu vực lại toát lên một vẻ *“ngạo mạn đàng đàng”*. Do đó, nếu không đoạn trừ tập khí này thì không có pháp lành nào được tăng trưởng nơi tâm.

Điều chúng ta cần đặc biệt lưu tâm là dù ở vị trí hay vai trò nào, bản thân vẫn phải nghiêm túc tuân thủ các chuẩn mực và lễ tiết. Đừng vì vị thế của mình mà quên mất bản thân là ai, càng không nên sinh tâm coi thường người xung quanh là phạm phu đến mức đánh mất lễ nghĩa chào hỏi. Cho nên Hòa thượng

mới dạy rằng: chưa đoạn trừ được tính ngạo mạn thì chưa có tư cách học Phật pháp.

Trong văn hóa truyền thống của người Việt, người nhỏ tuổi khi gặp người lớn bao giờ cũng phải giữ lòng cung kính. Cho dù chỉ là vài câu chào hỏi xã giao, ta vẫn phải nói năng chín chu, đúng phép tắc, vì như thế mới giữ được mực thước và sự chừng mực. Một người nhỏ tuổi mà nói năng thiếu lễ độ với người lớn thì chẳng ai có thể nghe thuận tai.

Chuyện thế gian đã là như vậy, nơi chốn Phật pháp lại càng phải coi trọng hơn. Người tu hành càng đạt được thành tựu thì tâm lại càng khiêm cung, hạ mình. Ngược lại, nếu chỉ mới học tập được một thời gian mà đã nảy sinh tâm tự cao, tự hào về bản thân, thì đó chính là yêu ma quỷ quái.

Trong Phật pháp có một vị tên là Thường Bất Khinh, hệ gặp ai là Ngài luôn lay một cách cung kính và nói: *“Tôi kính trọng Ngài vì Ngài sẽ thành Phật.”* Nhiều người tức giận, lấy chân đá, lấy đá ném vào người Ngài đến xưng mặt mũi, Ngài vẫn nói: *“Tôi kính trọng Ngài vì Ngài sẽ thành Phật.”* Đây chính là biểu pháp thị hiện cho chúng ta về tâm cung kính, nhất định không có tâm ngạo mạn.

Hòa Thượng tiếp lời: ***“Một khi tập khí ngạo mạn đoạn rồi thì tâm địa liền thanh tịnh, bạn đối với người sẽ có tâm cung kính, mới chân thật có thể làm đến được tự hạ mình mà kính người, mới có thể biết được xả mình vì người, mới chân thật là hy sinh phụng hiến, mới đạt đến chí công vô tư.”***

Không tiêu trừ tâm ngạo mạn thì mọi việc làm của chúng ta đều chỉ là *“ảo danh ảo vọng”*, đều bị thúc đẩy bởi *“tư dục, tư lợi, tư tình”*.

Hòa Thượng nói: ***“Người chân thật làm đến được tự hạ mình mà kính người, mới trở thành một pháp khí, mới có thể tiếp nhận được pháp ở tầng thâm sâu (thậm thâm chi pháp). Thậm thâm chi pháp là gì? Là pháp tánh bình đẳng của Như Lai. Bạn có một chút ngạo mạn thì bạn có kiến tư phiền não, thì bạn nhất định không thể là một pháp khí.”***

Từ đây, chúng ta tư duy xem vì sao mình học Phật nhiều năm mà mình chưa trở thành một pháp khí? Người trở thành một pháp khí được hiểu nôm na là người học Phật pháp, thấu hiểu Phật pháp, thực hành được Phật pháp, có lợi ích từ Phật

pháp và làm lợi ích được cho chúng sanh. Hòa Thượng là tấm gương về một pháp khí. Ngài đi đến đâu cũng luôn làm lợi ích cho chúng sanh còn cá nhân Ngài luôn luôn không ngừng hoàn thiện bản thân, nâng cao cảnh giới.

Nếu chúng ta đi đến nơi nào cũng làm lợi ích cho bất kỳ ai trong mọi tầng lớp xã hội thì chúng ta chính là một pháp khí. Một người pháp khí không phải là người có danh cao tiếng tốt, có bằng cấp đề huề nhưng toàn nói lời khoác lác. Ví dụ như có người khuyên người khác bỏ thí còn bản thân lại vô túi càng nhiều càng tốt. Như thế chẳng ra thứ gì cả!

Hòa Thượng nói: ***“Trong kiến tư, trong tư hoặc phiền não, có Tham Sân Si Mạn, bạn có một điều thì không thể thành tựu! Chẳng những, trong Phật pháp thông thường, bạn không có thành tựu, mà ngay đến niệm Phật, bạn cũng không thể vãng sanh. Đây là thật! Bạn niệm Phật mà bạn vẫn ở thế gian tham Tài, tham Danh, tham Lợi, thì bạn có thể vãng sanh được hay sao?”***

Có nhiều người, niệm Phật một thời gian, từ người chẳng có một tài sản gì thì nay đã trở nên giàu có. Họ có rất nhiều nhà và họ cho rằng đó là Phật A Di Đà ban cho. Nên nhớ rằng: ***“Phật Bồ Tát chỉ thành tựu việc tốt, chứ không thành tựu việc xấu cho người”***. Mặt khác, khi Phật Thích Ca Mâu Ni còn tại thế, Ngài chỉ có ba y và một bát, ngày ăn một bữa, dưới gốc cây ngủ một đêm.

Hòa Thượng nói: ***“A Di Đà Phật đến tiếp dẫn bạn mà bạn vẫn có tâm tham, nơi này cổ phiếu đang lên, nơi kia đất có giá hay con cháu vẫn chưa gặp mặt, vẫn chưa từ già, chưa dấn dò, vậy thì A Di Đà Phật phải chờ bạn à?”***

“Hay là bạn vẫn còn tâm sân hận. Bạn nghĩ đến người này có oán thù với bạn, bạn chưa trả được thù. Hay người kia có ân với bạn, bạn chưa trả được ân. Vậy thì bạn có thể đi vãng sanh được hay sao?”

“Tham, Sân, Si, Mạn, Nghi thấy đều là đại chướng ngại cho việc vãng sanh của bạn. Nếu bạn muốn vãng sanh thế giới Tây Phương Cực Lạc thì những thứ này bạn phải dọn sạch. Những thứ này là gì? Là tập khí, là phiền não, là nghiệp chướng”.

Chúng ta học Phật, theo Hòa Thượng chỉ dạy, quan trọng nhất là phải ***“tự hành hóa tha”*** — tức là tự mình tu hành, hoàn thiện bản thân nhưng không ngừng

làm lợi ích cho chúng sanh với tâm không phân biệt. Phần lớn tôi thấy, nhiều người chỉ làm lợi cho một nhóm nhỏ, nhóm trung thành với mình. Tu học nơi nhà Phật mà như thế thì hoàn toàn sai rồi!

Hòa Thượng nhắc nhở rằng ngày ngày chúng ta đều phát nguyện: “*Chúng sanh vô biên thệ nguyện độ*”. Vậy thì 5 năm, 10 năm, 15 năm qua, chúng ta đã độ được bao nhiêu chúng sanh rồi? Hãy tự quán chiếu bản thân: nhờ có Chư Phật, Bồ Tát và các bậc Tổ sư Đại đức đến thế gian này mở tâm rộng lớn độ chúng sanh thì chúng ta mới có cơ duyên được độ. Đến đời mình, nếu ta lại bó hẹp tâm lòng, không mở rộng ra để độ chúng sanh, thì họ biết nương vào đâu để giác ngộ?

Khi làm mọi việc vì lợi ích của chúng sanh, chúng ta luôn tuân thủ theo chuẩn mực của Thánh Hiền thế gian và Thánh Hiền xuất thế gian. Nhiều năm qua, chúng ta đã sưu tập được 350 tấm gương đức hạnh Việt Nam. Lần tái bản tiếp theo sẽ là 500 tấm gương. Còn pháp tu của chúng ta thì mãi không thay đổi, vẫn nhất tâm niệm Phật cầu vãng sanh, trong một nội tâm không tham “*Danh*”, không tham “*Lợi*”, không tham “*Tài*”.

Như hôm trước tôi đã nói, năm nay chúng ta sẽ mở rộng những ngày hè tức là không cần phải chờ đến hè mà khi đủ điều kiện, chúng ta sẽ tổ chức “*Một ngày gắn kết yêu thương*”. Nơi đó, theo từng độ tuổi, các con sẽ được dạy về vai trò, bổn phận, trách nhiệm của người làm con, người làm trò. Đó là phải biết yêu thương Cha Mẹ, biết kính trọng Thầy Cô. Khi trẻ biết kính trọng Thầy Cô thì chúng mới chân thật yêu thương tổ quốc mình. Điều này tôi nói cũng hoàn toàn dựa vào lời dạy của Thánh Hiền xưa: “*Một vị quan tốt xuất thân từ người con hiếu hạnh.*”

Hòa Thượng nói: “***Mỗi người đều biết bản thân có nghiệp chướng rất sâu nặng. Đây là thật! Người nghiệp chướng sâu nặng thì không thể vãng sanh.***” Vậy chúng ta phải làm sao? Phải tiêu trừ nghiệp chướng. Muốn tiêu trừ nghiệp chướng thì phải tích cực lập công bồi đức. Trong tất cả những việc làm hằng ngày của chúng ta đều phải tập trung cho “*Tu phước, tích phước, tiết phước*” thì mới tiêu được nghiệp. Còn những việc khiến tăng thêm “*Tham, Sân, Si, Mạn, Nghi*” sẽ làm nghiệp chướng ngày một sâu nặng.

Hòa Thượng tiếp lời: ***“Hãy dùng câu Phật hiệu để đem tất cả nghiệp chướng tẩy đều tiêu sạch. Tham Sân Si Mạn Nghi vừa khởi lên thì lập tức đổi thành câu A Di Đà Phật. Câu Phật hiệu này cần phải niệm cho thuần thục để ngay trong mỗi niệm khi câu Phật hiệu khởi lên thì Tham, Sân, Si, Mạn dần dần giảm ít. Vậy thì công phu có lực rồi! Đây chính là cảnh giới tốt”***.

Có những người ngày ngày niệm Phật rất nhiều, nhưng vẫn là khởi “*Tham Sân Si Mạn Nghi*”, vậy thì chẳng ích gì. Miệng họ niệm Phật nhưng thân vẫn tham “*Tài*”, tham “*Danh*”, tham “*Lợi*”. Họ tham sống, sợ chết.

Hòa Thượng nói: ***“Một ngày từ sáng đến chiều, niệm đến 10 vạn câu Phật hiệu mà vẫn khởi Tham Sân Si Mạn thì chẳng ích gì. Giống như người xưa nói: ‘Đau mồm rát họng chỉ uống công’. Niệm Phật chỉ là khẩu thiện nhưng mà ý không thiện, vậy thì làm sao bạn có thể vắng sanh!”***

Từ chỗ này, chúng ta phải biết được phương pháp hành trì sao cho viên mãn. Cả cuộc đời của Hòa Thượng chuyên tu, chuyên hoằng Tịnh Độ. Hằng ngày, Ngài làm các việc lợi ích chúng sanh dựa trên chuẩn mực Thánh Hiền thế gian và xuất thế gian. Chúng ta học theo nên cũng dựa theo chuẩn mực mà làm, không thể làm càn quấy, không thể làm theo tập khí, phiền não xấu ác của mình.

Hòa Thượng còn chỉ dạy chúng ta rằng trong xã hội ngày nay, phải làm ra được tấm gương của người học Phật, tấm gương của người học chuẩn mực Thánh Hiền thì mình đã độ được chúng sanh./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!